

Wyrok z dnia 24 listopada 1998 r.

I PKN 457/98

1. Przepisy Kodeksu postępowania karnego nie mogą stanowić podstawy kasacji w sprawach cywilnych.

2. Kasacja nie może być uwzględniona, jeżeli sąd zasądzając odszkodowanie oddalił roszczenie o przywrócenie do pracy z powołaniem się na art. 477¹ § 2 KPC, a zastosowanie tego przepisu nie zostało w niej zakwestionowane.

Przewodniczący: SSN Kazimierz Jaśkowski, Sędziowie SN: Adam Józefowicz, Walerian Sanetra (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 24 listopada 1998 r. sprawy z powództwa Andrzeja B. przeciwko Państwowej Agencji Restrukturyzacji Górnictwa Węgla Kamiennego SA w K. o przywrócenie do pracy, na skutek kasacji powoda od wyroku Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach z dnia 12 maja 1998 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e n i e

W imieniu powoda Andrzeja B. wniesiona została kasacja od wyroku Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach z dnia 12 maja 1998 r. [...], którym Sąd ten oddalił jego apelację od wyroku Sądu Rejonowego-Sądu Pracy w Katowicach z dnia 10 grudnia 1997 r. [...].

Powód Andrzej B. w pozwie skierowanym przeciwko Państwowej Agencji Restrukturyzacji Górnictwa Węgla Kamiennego SA w K. domagał się uznania wypowiedzenia umowy o pracę za bezskuteczne twierdząc, że strona pozwana dokonując tego wypowiedzenia naruszyła szereg przepisów prawa. Sąd Pracy zasądził na rzecz powoda kwotę 4957,92 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 1 października 1996 r. tytułem odszkodowania oraz kwotę 100 zł tytułem kosztów zastępstwa adwokackiego, a w pozostałej części oddalił powództwo. Sąd ten ustalił, że powód był pracowni-

kiem pozwanej od dnia 1 grudnia 1990 r. do dnia 30 września 1996 r. , przy czym ostatnio zajmował stanowisko głównego specjalisty. Po uprzedniej „konsultacji związkowej” oraz po stwierdzeniu, że powód nie jest zrzeszony w związku zawodowym oraz nie wybrał żadnej organizacji związkowej do obrony swoich praw, w dniu 1 czerwca 1996 r. strona pozwana wręczyła mu oświadczenie o wypowiedzeniu umowy o pracę ze skutkiem rozwiązującym na dzień 30 września 1996 r. Jako podstawę prawną złożonego oświadczenia wskazano art. 10 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. z 1990 r. Nr 4, poz. 19 ze zm.). Pismo nie wskazywało przyczyny wypowiedzenia umowy o pracę. Umowa uległa rozwiązaniu z dniem 30 września 1996 r. Sąd pierwszej instancji uznał, że wypowiadając umowę o pracę pozwana naruszyła przepis art. 30 § 4 KP nie wskazując przyczyny uzasadniającej złożenie oświadczenia o wypowiedzeniu. Wskazanie jedynie podstawy prawnej wypowiedzenia nie czyni zadość wymaganiu wskazania przyczyny uzasadniającej wypowiedzenie i tym samym narusza dyspozycję art. 30 § 4 KP. Zdaniem Sądu Pracy, pozwana nie naruszyła natomiast art. 38 KP, albowiem powód nie był członkiem żadnej organizacji związkowej i nie wybrał jakiegokolwiek organizacji do obrony swoich praw przed dokonaniem przez pozwaną wypowiedzenia. Tym samym pozwana nie była zobowiązana do „konsultowania” zamiaru wypowiedzenia powodowi umowy o pracę. W ocenie Sądu pierwszej instancji wypowiedzenie było uzasadnione, jako że strona pozwana podlega restrukturyzacji i zmniejsza zatrudnienie pracowników pionu górniczego, do którego powód należał. W tym stanie rzeczy brak było podstaw do uwzględnienia żądania przywrócenia do pracy, natomiast z mocy art. 477¹ § 2 KPC należało uwzględnić roszczenie o odszkodowanie wobec formalnej wadliwości dokonanego wypowiedzenia.

Apelację od tego wyroku wywiódł powód domagając się zmiany wyroku i przywrócenia go do pracy na zajmowanym stanowisku. Zarzucił obrazę przepisu art. 10 ustawy z 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy, polegającą na uznaniu, że wypowiedziano mu umowę o pracę z powodu zmniejszenia zatrudnienia pracowników pionu górniczego, podczas gdy w późniejszym terminie przyjęto do pracy 23 pracowników, głównie z wykształceniem ekonomicznym. Skarżący podniósł, że Sąd pierwszej instancji dokonał ustaleń dotyczących restrukturyzacji Agencji i zmniejszenia zatrudnienia wyłącznie na podstawie zeznań świadków W.E., A.K. i

E.P., przy czym oceniając zeznania pierwszych dwóch nie wziął pod uwagę tego, że są to pracownicy należący do kierownictwa Agencji, przez co nie należało się spodziewać, iż podważą oni decyzję o wypowiedzeniu mu umowy o pracę. Z kolei zeznania świadka E.P. nie dawały podstawy do przyjęcia, że nastąpiła redukcja zatrudnienia w pionie górnictwa. Zdaniem powoda, skoro po rozwiązaniu z nim umowy o pracę pozwany zatrudnił szereg osób z wykształceniem ekonomicznym, gwarantując im wysokie uposażenia, to twierdzenie, że przyczyny wypowiedzenia miały charakter ekonomiczny nie może się ostać. Nadto według skarżącego Sąd Pracy niesłusznie zasądził zwrot kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 100 zł, a nie 1000 zł (jak powód żądał), gdyż winien mieć zastosowanie § 17 ust. 2, a nie ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 4 czerwca 1992 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie w postępowaniu przed organami wymiaru sprawiedliwości (Dz.U. Nr 48, poz. 220 ze zm.).

Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalając apelację w szczególności stwierdził, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy w pełni pozwalał na dokonanie ustalenia, iż rzeczywistą przyczyną wypowiedzenia powodowi umowy o pracę było zmniejszenie zatrudnienia w pionie górniczym. Potwierdzają to zeznania wszystkich przesłuchanych w sprawie świadków, co zresztą przyznawał sam skarżący, a także przedłożone przez stronę pozwaną dokumenty. W obecnym czasie, powszechną praktyką jest, że w razie potrzeby ograniczenia zatrudnienia w pierwszej kolejności zwalnia się pracowników, którzy uzyskali uprawnienia emerytalne; powód należy zaś do tej grupy pracowników. Słuszne jest także stanowisko Sądu pierwszej instancji, że sąd pracy nie jest władny ingerować w zmiany strukturalne pracodawcy i określać, jakie zmiany są pożądane, a jakie nie, w tym także w zakresie polityki zatrudnienia. Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych podniósł ponadto, że nie jest niczym dziwnym przesłuchanie w charakterze świadków na okoliczność przyczyn wypowiedzenia osób mających wpływ na politykę kadrową firmy, czy jej zmiany strukturalne, a przeciwnie stanowi to regułę. Tym samym kwestionowanie zeznań tylko z tego powodu nie mogło odnieść skutku. Skoro zatem prawidłowe było ustalenie, że strona pozwana wypowiedziała powodowi umowę o pracę z powodu zmniejszenia zatrudnienia w pionie górniczym, to słusznie Sąd Pracy oddalił powództwo w zakresie przywrócenia powoda do pracy, poprzestając na zasądzeniu odszkodowania z powodu naruszenia przepisów co do wymogów formalnych wypowiedzenia. Podnoszona przez powoda okoliczność, że strona pozwana zatrudniła następnie szereg

pracowników, nie ma wpływu na zasadność roszczenia powoda, albowiem przyjęto pracowników o innym profilu wykształcenia wobec zmian strukturalnych w pozwanej firmie. Samej zaś zasadności takich zmian i zatrudniania nowych pracowników w tym celu sąd kwestionować wszak nie może.

W petitum kasacji napisano, że wyrokowi Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych „stosownie do art. 462 i 463 KPK zarzucam obrazę art. 10 ustawy o tzw. grupowych zwolnieniach polegającą na uznaniu, iż powodowi prawidłowo wypowiedziano umowę o pracę z powodu zmniejszenia zatrudnienia pracowników pionu górniczego, podczas gdy w okresie późniejszym przyjęto do pracy 23 pracowników przede wszystkim z wykształceniem ekonomicznym”.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje:

Kasacja nie może zostać uwzględniona. Jako jej podstawę wskazano przepisy art. 462 i 463 KPK, co jest jawnym nieporozumieniem. Przepisy Kodeksu postępowania karnego nie mogą bowiem stanowić podstawy kwestionowania rozstrzygnięć w sprawach cywilnych (art. 1 KPC); nie mają bowiem one za przedmiot spraw cywilnych. Zarzucając obrazę przepisu art. 10 ustawy z 29 grudnia 1989 r. kasacja w istocie podważa ustalenia faktyczne przyjęte przez Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych jako podstawa rozstrzygnięcia, w następstwie dokonanej ich kwalifikacji prawnej. Dla Sądu Najwyższego ustalenia te w rozpoznawanej sprawie - z uwagi na sposób i zakres sformułowanych w kasacji zarzutów - są jednakże wiążące. Sąd Najwyższy związany jest bowiem granicami kasacji (art. 393¹¹ KPC), a te wyznaczone są zwłaszcza przez sposób ujęcia podstaw kasacji i ich uzasadnienie (art. 393³ KPC). Ponieważ w kasacji nie został postawiony zarzut naruszenia przepisów prawa procesowego (które mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy - art. 393¹ pkt 2 KPC), wobec tego twierdzenia jej uzasadnienia dotyczącego tego, że wypowiedzenie umowy o pracę powodowi nie miało uzasadnienia ekonomicznego, nie mogą być wzięte pod uwagę przy rozważaniu jej zasadności lub bezpodstawności. Na tle tych ustaleń faktycznych, które zostały poczynione przez Sąd Pracy i zaaprobowane przez Sąd drugiej instancji, nie może budzić zaś wątpliwości - w ocenie Sądu Najwyższego - że istniały pełne przesłanki wypowiedzenia umowy o pracę powodowi oraz, że mieściły się one w obszarze przyczyn wypowiedzenia wskazanych w art. 10 ustawy z 29 grudnia 1989 r., który w tym zakresie odsyła do art. 1 ust. 1 tej ustawy.

W szczególności idzie o to, że według ustaleń przyjętych w zaskarżonym wyroku zatrudnienie przez stronę pozwaną nowych pracowników dotyczyło osób o innym (niż posiadane przez powoda) profilu wykształcenia i wiązało się ze zmianami strukturalnymi w pozwanej firmie.

Ponadto w kasacji powód domaga się zmiany wyroku „przez przywrócenie go do pracy na poprzednich warunkach pracy i płacy”, nie kwestionując jednocześnie tego, że rozstrzygnięcie w sprawie zapadło z powołaniem się na art. 477¹ § 2 KPC. Przepis ten przewiduje, że jeżeli pracownik dokona wyboru jednego z przysługujących mu alternatywnie roszczeń, a zgłoszone roszczenie okaże się nieuzasadnione, sąd może także z urzędu uwzględnić inne roszczenie alternatywne. Sąd Pracy, a za nim także Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, uznały że wypowiedzenie umowy o pracę powodowi jest dotknięte wadą. W tym też zakresie ich stanowisko jest zgodne z poglądem strony skarżącej. Przyjęły też jednakże, że istnieją podstawy do zastosowania art. 477¹ § 2 KPC oraz zasądzenia na podstawie tego przepisu odszkodowania i nie orzekania o przywróceniu powoda do pracy na poprzednich warunkach. Kasacja nie stawia zarzutu, iż zastosowanie tego przepisu w rozpoznawanej sprawie było nieprawidłowe. To zaś oznacza, iż Sąd Najwyższy nie ma podstaw do badania (zastanawiania się), czy rzeczywiście rozstrzygnięcie sprawy z powołaniem się na art. 477¹ § 2 KPC było w przypadku powoda zasadne.

W tym stanie rzeczy Sąd Najwyższy, uznając, że kasacja nie ma usprawiedliwionych podstaw, na mocy art. 393¹² KPC, orzekł jak w sentencji wyroku.

=====